

Уляна Кірієнко,

молодший науковий співробітник
відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського,
м. Київ, Україна
ORCID ID: 0009-0004-0479-8598
e-mail: ulyana.kirienko@gmail.com

ІНФОРМАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНИХ ВПЛИВІВ ТА ЕФЕКТІВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті на основі аналізу наукових досліджень з цифровізації освітнього простору встановлено, що цифровізація має як позитивні, так і негативні впливи. Зазначено, що ключовим позитивним ефектом цифровізації дослідники вважають модернізацію засобів і технологій навчання, перехід до якісно нового етапу розвитку освіти, формування єдиного цифрового освітнього простору. Разом з тим питанням впливу цифровізації на розвиток особистості в сенсі налагодження соціальних комунікацій, збереження психологічного здоров'я, а також у цілому гуманізації освіти сьогодні приділяється недостатня увага.

У процесі аналізу публікацій соціальних впливів на суспільство, а отже й на людину, виявлено чотири взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих тренди: соціопедагогічний, соціокультурний, соціопсихологічний та соціетальний. З одного боку, цифровізація освіти сприяє більшій відкритості й доступності, ширшій зацікавленості здобувачів освіти процесом навчання, більш гнучкому управлінню освітнім процесом, розвитку мережевих комунікацій, а з іншого боку – цифровізація формує абсолютно нову модель освітнього життя, суттєво змінює мету сучасної освіти. Акцентовано увагу на тому, що відбувається трансформація відносини між усіма учасниками освітнього процесу, змінюється конфігурація контактів між викладачами й здобувачами освіти.

У статті обґрунтовано необхідність вивчення та систематизації соціальних впливів та ефектів цифровізації. Наголошено, що такий фокус інформаційного аналізу відкриває можливості для проведення досліджень з метою вивчення попиту та запитів педагогів і здобувачів освіти, у тому числі для з'ясування найбільш ефективних моделей соціальних комунікацій, які сприятимуть зниженню негативних наслідків цифровізаційних перетворень. Статтю підготовлено для реалізації планових завдань прикладного дослідження відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025).

Ключові слова: інформаційно-аналітичний супровід, інформаційний аналіз, цифрова трансформація освіти, соціальні впливи, соціетальні ефекти.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Дослідження проблем цифрової трансформації освіти демонструє, що перехід на сучасні цифрові інструменти, поширення електронного контенту, перехід на дистанційні моделі навчання супроводжуються багатовимірними соціальними впливами, соціально-психологічними ризиками та гуманітарними наслідками. Вивчати і досліджувати ці впливи потрібно з метою мінімізації та контролю негативних ризиків, запобігання новим викликам та їх прогнозування.

За результатами аналізу дослідницьких джерел встановлено, що соціальним впливам, соціальним дисфункціям та ширшим соціетальним ефектам цифровізації, інтелектуалізації та гуманізації цифрової трансформації освіти приділяється недостатня увага. Ці питання головним чином обговорюють на круглих столах, форумних і панельних дискусіях. Досить мало досліджень, що стосуються соціальних ефектів і ризиків, довгострокових наслідків цифровізації, пов'язаних з їх комплексністю та складністю, необхідності проводити дослідження на трансдисциплінарному рівні. Однак саме цей виклик і потребує відповіді та подальшого вивчення з боку українських і зарубіжних учених. Зроблено спробу виокремити й схарактеризувати вектори досліджень соціальних впливів, ефектів і соціетальних ризиків цифровізації, визначити подальші напрями наукових досліджень.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У сучасній науковій літературі сформовано великий масив досліджень, присвячений цифровізації освіти та більш широкому колу проблемних питань, якими передбачено цифрову трансформацію суспільства в цілому (Кремень та ін., 2022). У дослідженнях розкрито позитивні ефекти цифровізації, пов'язані з модернізацією засобів і технологій сучасної освіти, формуванням нового цифрового покоління, розвитком цифрового освітнього простору

(Дубасенюк, Вознюк, 2022). Науковці роблять акценти на тому, що процес цифровізації має об'єктивний і закономірний характер. Крім того, наголошено, що процес цифровізації потрібно розглядати як конвергенцію цифрових технологій та соціогуманітарних практик (Ніколаєску, 2022).

На основі аналізу новітніх досліджень і публікацій колективом дослідників відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти здійснено інформаційно-аналітичний супровід певних процесів цифрової трансформації освіти шляхом складання аналітичних оглядів із зазначеної проблематики. Узагальнені й систематизовані результати в цьому ключі дослідження подано у довідковому бюлетені “Аналітичний вісник у сфері освіти і науки” (Ростока, Пономаренко, 2023). За результатами аналітичних розвідок можна стверджувати, що цифровізація докорінно змінює всю організацію освітнього процесу й формує соціальний досвід взаємодії освітян.

Мета та завдання статті: представити результати інформаційно-аналітичного огляду досліджень соціальних впливів та ефектів від цифровізації освіти, виокремити та сформулювати вектори для подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження різних аспектів цифровізації, яку упродовж останніх років проведено українськими та зарубіжними дослідниками, можна умовно поділити на три групи: цифровий менеджмент (електронне управління освітніми й дослідницькими закладами), цифрове навчання (електронні ресурси для освіти й навчання), цифрові комунікації (електронні мережеві засоби спілкування, дискусій, дебатів).

Перша група – цифровий менеджмент – це дослідження трансформацій закладів освіти, наукових установ в ефективні цифрові структури управління. Адміністративні структури закладів вищої освіти (далі – ЗВО), університетів повністю переходять на створення єдиного інформаційного простору (Гужва, 2019). Широко досліджується

впровадження програм Електронний університет (Косінок, Більовський, Лисак, 2022), SMART-університет (Potarchuk et al., 2022). Ці програми передбачають якісну модернізацію ЗВО, зокрема, перехід на електронний деканат, електронний (інтерактивний) розклад, електронні кабінети суб'єктів освітнього процесу (викладачів і здобувачів освіти), електронні бібліотеки тощо.

Друга група – цифрове навчання – це інформаційний аналіз різних ресурсів, платформ для навчання. Науковці досліджують цифрову трансформацію в рамках концепцій дистанційної освіти, змішаного навчання, масових онлайн-курсів, використання штучного інтелекту (Радіонова, 2023) та ін. Нарешті, третя група – це дослідження цифрових комунікацій, що пов'язані з використанням соціальних мереж, електронних бібліотек, наукових баз даних та в цілому цифрових технологій для забезпечення соціального, гуманітарного та культурного наповнення освітніх процесів (Сербін, Ярошенко, 2022).

Цифровізація суспільства суттєво змінює мету сучасної освіти. Метою постмодерної освіти стає сприяння всебічному розвитку та становленню обдарованої особистості. Така людина постійно оновлює та поповнює свої знання, вдосконалює професійні навички, а сам процес здобуття знань та розширення досвіду відбувається упродовж усього життя. У суспільстві знаходять свою реалізацію не просто кваліфіковані фахівці в одній чи двох галузях, а компетентні професіонали з широким професійним бекграундом (Войтович, Заїка, Штангрет, 2023). Водночас цифровізація освітнього процесу провокує зростання ролі індивідуалізації, сприяє формуванню персональної траєкторії освіти, причому мова йде як про того, хто передає знання, так і про того, хто ці знання здобуває. Тобто індивідуальні траєкторії мають вибудовувати як педагогічні працівники (викладачі), так і кожен здобувач освіти. Тому важливою метою освіти стає як постійна адресна підтримка здобувачів освіти, так і постійний супровід педагогічних працівників (викладачів), допомога швидкій їхній адаптації до динамічних

освітніх змін (Войтович, Заїка, Штангрет, 2023).

На нашу думку, індивідуалізація траєкторій навчання та викладання потребують нових підходів до взаємодії між суб'єктами освітньої взаємодії (викладач ↔ здобувач освіти). Відповідно вчені почали говорити про необхідність розвитку нової галузі в педагогіці – цифрової дидактики (Войтович, Заїка, Штангрет, 2023; Матвієнко, Цивін, 2020). Термін «цифрова дидактика» увійшов у педагогічну науку зовсім недавно. Ще дуже мало досліджень з цього питання, а науковці вже працюють над визначенням самого терміна, над розмежуванням понять «цифрова дидактика» і «оцифрована дидактика» (Матвієнко, Цивін, 2020). Доречно нагадати, що сучасна освіта – це не лише надання освітніх послуг, а ще й формування майбутньої еліти з відповідним набором громадянських та соціальних цінностей. Ґрунтовна педагогічна база, помножена на інтелектуальні та ціннісні ресурси – ось траєкторія підготовки сучасної еліти як носія громадянських цінностей та державної відповідальності.

Цифровізація освітнього простору вже стала дороговказом для постійного підвищення цифрової грамотності та цифрової компетентності всіх суб'єктів, долучених до процесів освітньої комунікації. Окрім цього, на думку багатьох науковців, важливим виміром процесу цифровізації української освіти є формування цифрової культури. Поняття цифрової культури розглядають як можливість використовувати правильно цифрові технології з урахуванням конституційних і галузевих принципів (Ієрусалімова, 2021). На нашу думку, цифрову культуру можна акцептувати у більш широкому сенсі як здатність коректно використовувати цифрові можливості та водночас бути органічною частиною цього нового інформаційного суспільства. Саме здатність і спроможність суб'єктів вмонтувати та адаптувати цифрові навички до суспільних потреб сприяють становленню цифрової культури.

Зауважимо, що цифрова трансформація позначається на освіті як соціальному інституті. А освіта як соціальний інститут виконує багато

функцій, головними з яких є такі, як соціалізація індивіда, соціальна мобільність, соціальний контроль. Дослідники наголошують на тому, що цифровізація в освіті має своїм наслідком зменшення значення гуманітарного знання, що призводить до зменшення обсягу годин на гуманітарні дисципліни (Кіндратець, 2019). З огляду на це гуманітарні предмети часто вважають зайвими у цифровому марафоні освітянських послуг. Проте дебати та дискусії, які перейшли в онлайн, не можуть замінити живі дискурси. Доречно нагадати, що саме дебати покладено в основу створення античних університетів, потім «класичних університетів», що стали фундаментом для розвитку сучасної освіти. Натомість у США та ЄС розуміють значущість гуманітарних дисциплін, тому там передбачено певний відсоток (близько 25% в США) на гуманітарну освіту. В Україні цифровізація стає великим викликом для гуманітарної освіти, яка й до цього часу часто витіснялася з освітніх програм (Кіндратець, 2019).

Важливо також зазначити, що останнім часом для дослідників набуває актуальності проблема вивчення процесів, пов'язаних з ризиками впливів на психологічне та фізіологічне здоров'я, психолого-педагогічної агресії проти особистості, явище кібербулінгу. Вчені розглядають кібербулінг як індивідуальні та/або групові дії насильницького, агресивного, принижуючого характеру, що спрямовані проти особистості. Метою цього переслідування є приниження, залякування, завдання моральної, психологічної шкоди особистості людини (Коржов, Єнін, 2022).

Справді, кібербулінг як явище потребує наукового вивчення та дослідження. Це пов'язано з тим, що жертвами агресії стає насамперед молодь. Саме молоді люди є найбільш активними користувачами цифрових та інтернет-технологій, однак у них ще недостатньо сформована ані соціальна зрілість, ані психологічна стійкість. Найбільш ризикованим є те, що і досвід, і інформацію соціалізації молодь отримує з інтернету більше, аніж від батьків і педагогів. Тим самим кібербулінг є небезпечним як сам по собі, так й завдяки можливим довготривалим наслідкам.

Серед науковців загалом не вироблено спільної позиції щодо ефективних перевірених стратегій подолання агресії. Блокування агресора у всіх можливих цифрових проявах розглядають як простий і робочий засіб. Разом з тим потрібно не забувати, що пошуки виходу, наприклад, з поганого психологічного стану за допомогою інтернету можуть привернути небезпеку – потрапляння під вплив так званих «інтернет-психологів», які пропонуватимуть «самодіяльні» й «фейкові» за формою та маніпулятивні й шкідливі за змістом методики повернення людині впевненості, спокою та гарного почуття. З огляду на це в цифровій освітній сфері питання захисту соціального й психологічного здоров'я всіх суб'єктів – від педагогічних працівників до кожного здобувача освіти, від ректора до охоронця – потребує всебічного вивчення та врегулювання як правового, так і на рівні колективної взаємодії.

Найбільшими довготривалими соціетальними впливами для української освіти стали руйнівні наслідки від російської військової агресії. Серед цих наслідків можна назвати такі (Трофименко, 2022):

- знищення або руйнування шкіл, ЗВО, матеріально-технічної бази;
- зменшення кількості здобувачів освіти (українських, іноземних);
- скорочення бюджетних місць, зниження доходів населення, зростання «освітньої міграції»;
- зниження якості освіти через технічні проблеми та погіршення психологічного стану освітян (педагогів, здобувачів освіти) та ін.

Оскільки певна частина української території залишається під окупацією, то це потребує розроблення диференційованого підходу до організації процесу освіти. Слід зауважити, що дистанційне навчання в цих умовах може не спрацювати. Таким чином, з метою забезпечення безпеки життя всіх без винятку суб'єктів освітнього процесу науковцями запропоновано розширення бази платформ для змішаного навчання, щоб заняття відбувалися не лише онлайн, а й тоді, коли є необхідна технологічна

та безпекова можливість для цього. Дослідники також зазначають, що на деокупованих територіях у багатьох освітян виявлено психологічні проблеми (зокрема, посттравматичний синдром та ін.). Тож зростає нагальна потреба в індивідуальному підході до обрання форм навчання (очне, дистанційне, екстернат, домашнє, педагогічний патронаж та ін.) (Лондар, Мельник, Терещенко, 2022). Усе це потребує подальшого розвитку управлінської компетентності керівників закладів освіти, педагогів, психологів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження вимірів цифровізації освіти потребує більш широкого міждисциплінарного погляду. Окрім досліджень сучасних інформаційних та електронних ресурсів для навчання, потребує розроблення питання впливу цифровізації на розвиток особистості, сучасної педагогічної науки, поширення гуманітарних та соціальних цінностей.

У статті виокремлено та проаналізовано чотири взаємопов'язаних тренди: соціопедагогічний, соціокультурний, соціопсихологічний та соціетальний. Серед напрямів подальшого дослідження соціальних впливів та ефектів цифровізації можна запропонувати такі:

1. загрози цифровізації освітнього простору (вторинна неграмотність та інші);
2. вплив цифрової освіти на формування цифрової особистості;
3. формування цінностей цифрової людини у діджиталізованому суспільстві;
4. вивчення динаміки розвитку соціальних груп (викладачі, здобувачі освіти та ін.) в рамках цифрової трансформації освіти.

Одним із вагомих аспектів дослідницького пошуку в контексті констатувального етапу наукового дослідження відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти “Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти : вітчизняний і зарубіжний досвід” є здійснення інформаційного аналізу джерельної бази щодо висвітлення у

доробку української та зарубіжної науки й практики соціальних впливів та ефектів від цифровізації суспільства загалом і освіти зокрема.

Сьогодні дослідники вже починають опрацювання нових підходів до відновлення освітніх процесів з урахуванням військових реалій, в яких доводиться жити, працювати та здобувати освіту в Україні. Важливою частиною роботи з формування нової освітньої політики в умовах воєнного (повоєнного) стану є організація інформаційного та аналітичного супроводу освіти на якісно нових засадах. Перевірена наукова інформація, що зосереджується на базі українського та зарубіжного досвіду, стає базою для моделювання й прогнозування у сфері відновлення та модернізації освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Гужва, В.М. (2019). Цифрова Трансформація Університетів. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 4 (21), 597–604. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2448>.
- Войтович, Н. М., Заїка, Т. П., & Штангрет, Г. З. (2023). Аналіз перспектив та ризиків цифровізації вищої освіти України (виміри глобалізації). *Академічні візії.*, 18. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7774531>.
- Дубасенюк, О., Вознюк, О. (2022). Сучасні тенденції впровадження інформаційних технологій у процес підготовки майбутніх педагогів: досвід та перспективи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*, 65, 20–30. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-65-20-30>.
- Ієрусалімова, І. (2021). Проблемні аспекти провадження цифровізації в Україні. *Київський часопис права*, 3, 12-17. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2021.3.2>
- Кіндратець, О. (2019). Проблеми цифрової трансформації освіти. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Освіта як чинник формування креативних компетентностей в умовах цифрового суспільства* (с. 59–60). <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/189088>.
- Коржов, Г., Єнін М. (2022). Соціологічні виміри кібербулінгу: сутність, наслідки, стратегії подолання. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*, 4, 103–120. DOI: <https://doi.org/10.15407/sociology2022.04.103>.
- Косіюк, М. М., Більовський, К. Е., & Лисак В. М. (2022). Автоматизована інформаційна система управління закладом вищої освіти «Електронний університет». *Інформаційні технології та засоби навчання. ІКТ і засоби навчання в системі післядипломної педагогічної освіти*, 1 (93), 96–116. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v93i1.5107>.
- Кремень, В. Г., Биков, В. Ю., Ляшенко, О. І., Литвинова, С. Г., Луговий, В. І., Мальований, Ю. І., Пінчук, О. П., & Топузов, О. М. (2022). Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: наукова доповідь загальним зборам НАПН України «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», 18-19 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1–49. DOI:

- <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>.
- Лондар, С. Л., Мельник, С. В., & Терещенко Г. М. (2022). Виклики в освітній галузі у період воєнного стану в Україні: необхідність перебудови інформаційного забезпечення. *Освітня аналітика України*, 2, 5–22. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-2-5-22>.
- Матвієнко, О., Цивін., М. (2020). Цифровізація: освітній контекст. *Вісник Книжкової палати*, 11, 28–35. DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.11\(292\).28-35](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.11(292).28-35).
- Николаєску, І. (2022). Цифровізація освіти як сучасна вимога інформаційного суспільства. *Перспективи та інновації науки*, 2(7), 914–923. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-914-923](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-914-923).
- Сербін, О., Ярошенко, Т. (2022). Інформаційно-аналітичні центри університетів та бібліотек: виклики часу. *Український інформаційний простір*, 2 (10), 293–312. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.270017>.
- Радіонова І. (2023). Політика у сфері штучного інтелекту: безпековий вимір. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 26(1), 50–56. DOI: <https://doi.org/10.15421/172308>.
- Ростока, М. Л., Пономаренко Л. О. (Ред.). (2023). *Аналітичний вісник у сфері освіти й науки: довідковий бюлетень ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського*, 17. ТВОРИ. <https://lib.iitta.gov.ua/735560/>
- Трофименко, М. (2022). Університети України в умовах повномасштабної військової агресії росії: загрози, виклики та нові перспективи. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*, 14, 5–19. DOI: <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-14-5-19>.
- Potapchuk, O. I., Lutsyk, I. B., Nevko, I. V., Buyak, B. B. (2022). Implementation of the Concept of a Smart University in Terms of Distance Education. *Information Technologies and Learning Tolls*, 6 (92), 140–153. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5009>.

REFERENCES

- Huzhva, V. (2019). Digital transformation of universities. *Eastern Europe: Economics, Business and Governance*, 4 (21), 597-604. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2448> [in Ukrainian].
- Voitovych, N., Zaika, T., & Shtanhret A. (2023). Analysis of the prospects and risks of digitalization of higher education in Ukraine (dimensions of globalization). *Academic Visions*, 18. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7774531> [in Ukrainian].
- Dubasenyuk, O., Voznyuk, A. (2022). Current trends in implementation of information technologies in the process of training the prospective teachers: experience and perspectives. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 65, 20–30. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-65-20-30> [in Ukrainian].
- Iierusalimova, I. (2021). Problematic aspects of digitalization in Ukraine. *Kyiv Law Journal*, 3, 12-17. <https://doi.org/10.32782/klj/2021.3.2> [in Ukrainian].
- Kindratets, O. (2019). Problems of digital transformation of education. *Humanities Bulletin of Zaporizhzhhe State Engineering Academy. Education as a factor in the formation of creative competencies in a digital society* (pp. 59-60). <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/189088> [in Ukrainian].
- Korzhov, H., Yenin, M. (2022). Sociological dimensions of cyberbullying: essence, consequences, and coping strategies. *Sociology: Theory, Methods, Marketing*, 4, 103-120. <https://doi.org/10.15407/sociology2022.04.103> [in Ukrainian].
- Kosiyuk, M., Bilovskyi, K., & Lysak B. (2023). Automated information management system of higher education institution «Electronic University». *Information Technologies and*

- Learning Tools*, 93 (1), 96–116. <https://doi.org/10.33407/itlt.v93i1.5107> [in Ukrainian].
- Kremen, V., Bykov, V., Liashenko, O., Lytvynova, S., Lugovyi, V., Malovanyi, Y., Pinchuk, O., & Topuzov, O. (2022). Scientific And Methodological Provision Of Digitalisation Of Education In Ukraine: Status, Problems, Prospects: Scientific report to the general meeting of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine “Scientific and Methodological Support for the Digitalisation of Education in Ukraine: State, Problems, Prospects”, November 18-19, 2022. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 4(2), 1-49. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223> [in Ukrainian].
- Londar, S., Melnyk, S., & Tereshchenko H. (2022). Challenges facing the education sector in the conditions of martial law in Ukraine: The need to restructure information support. *Educational Analytics of Ukraine*, 2 (18), 5-22. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-2-5-22> [in Ukrainian].
- Matvienko, O., Tsyvin, M. (2020). Digitalization: educational context. *Bulletin of the Book Chamber*, 11, 28-35. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.11\(292\).28-35](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2020.11(292).28-35) [in Ukrainian].
- Nikolaesku, I., Shynkarova, V. (2022). Digitization of education as a modern requirement of the information society. *Prospects and innovations of science*, 2 (7), 914-923. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-914-923](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-914-923) [in Ukrainian].
- Serbin, O., Yaroshenko, T. (2022). Information and analytical centres of universities and libraries: challenges of time. *Ukrainian Information Space*, 2 (10), 293–312. <https://doi.org/10.31866/2616-7948.10.2022.270017> [in Ukrainian].
- Radionova, I. (2023). Artificial Intelligence Policy: the Security Dimension. *Scientific and Theoretical Almanac Grani*, 26(1), 50-56. <https://doi.org/10.15421/172308> [in Ukrainian].
- Rostoka, M. L., Ponomarenko, L. O. (Eds.) (2023). *Analytical Herald in the Sphere of Education and Science* : Reference Bulletin of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine, 17. TVORY. <https://lib.iitta.gov.ua/735560/>
- Trofymenko, M. (2022). Universities of Ukraine in conditions of full-scale russian invasion: threats, challenges and new prospects. *International Scientific Journal of Universities and Leadership*, 14, 5-19. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-14-5-19> [in Ukrainian].
- Potapchuk, O. I., Lutsyk, I. B., Hevko, I. V., & Buyak B. B. (2022). Implementation of the Concept of a Smart University in Terms of Distance Education. *Information Technologies and Learning Tolls*, 6 (92), 140–153. <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5009>.

Ulyana Kiriienko,

Scientific Associate, Department of Abstract and Analytical Information in the
Sphere of Education,

V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine,
Kyiv, Ukraine

ORCID ID iD: 0009-0004-0479-8598

e-mail: ulyana.kirienko@gmail.com

INFORMATION AND ANALYTICAL ANALYSIS OF SOCIAL IMPACTS AND EFFECTS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF EDUCATION

Abstract. The article analyses scientific research on the digitalization of the educational space and reveals that digitalization has both positive and negative

effects. The article notes that the key positive effects of digitalization are the modernization of teaching tools and technologies, the transition to a qualitatively new stage of education development, and the formation of a single digital educational space. At the same time, not enough attention is currently paid to the study of the impact of digitalization on personal development in terms of establishing social communications, preserving psychological health, and the humanization of education in general.

In the process of analyzing publications on social impacts on society, and thus on people, four interrelated and complementary trends were identified: socio-pedagogical, socio-cultural, sociopsychological, and societal. On the one hand, the digitalization of education contributes to greater openness and accessibility, greater interest of students in the learning process, more flexible management of the educational process, and the development of network communications, and on the other hand, digitalization forms a completely new model of educational life, significantly changing the purpose of modern education. The article emphasizes that the relationship between all participants in the educational process is transforming, and the configuration of contacts between teachers and students is changing.

The article substantiates the need to study and systematize the social impacts and effects of digitalization. It is noted that such a focus of information analysis opens up opportunities for research to study the demand and needs of teachers and students, including to find out the answer to the question: what models of social communication can reduce the negative effects of digitalization. The article was prepared to solve the planned tasks of the applied research of the Department of Scientific Information and Analytical Support of Education "Information and Analytical Support of the Digital Transformation of Education: Domestic and Foreign Experience" (2023-2025).

Keywords: information and analytical support, information analysis, digital transformation of education, social impacts, societal effects.